

Maturitní zkouška profilové části - Český jazyk a literatura

Maturitní zkouška z českého jazyka a literatury v rámci profilových zkoušek má charakter **komplexní zkoušky** a skládá ze dvou částí, z **písemné práce** a z **ústní zkoušky**. Úspěšné složení komplexní zkoušky je podmíněno úspěšným složením obou dílčích zkoušek – písemné práce a ústní zkoušky. Výsledná známka na maturitní vysvědčení z českého jazyka a literatury je dána takto - 40 % hodnocení tvoří písemná část maturitní zkoušky, 60 % ústní část maturitní zkoušky.

PÍSEMNÁ PRÁCE

Cílem písemné práce je ověřit, zda žák dokáže napsat souvislý, myšlenkově ucelený a strukturovaný text, zda se v něm dokáže vyjadřovat v souladu s jazykovými normami a zda umí funkčně nakládat s jazykovými prostředky a to zejména ve vztahu ke komunikační situaci nastolené v zadání písemné práce.

Minimální rozsah textu je **250 slov**. **Časový limit** pro volbu tématu a vypracování písemné práce je **120 minut**. Žáci mohou používat Pravidla českého pravopisu.

Z **pěti zadání** stanovených ředitelem školy si žák vybere jedno. **Zadání** písemné práce je tvořeno názvem zadání, případně výchozím textem různého charakteru a dále způsobem zpracování, tzn. vymezením slohového útvaru nebo požadované komunikační situace. Zadání žák obdrží v tištěné podobě. Název zadání uvede do „archů“ (listů papíru orazítkovaných školou), které podepíše. V průběhu zkoušky žák může zadání změnit. Písemnou práci určenou k odevzdání žák zapisuje do podepsaného „archu“. Jeho součástí je i list, na nějž si může žák psát osnovu, koncept i poznámky, které však nebudou předmětem hodnocení. Text prokazatelně převzatý ze zadání se nezapočítává do celkového rozsahu písemné práce, a není ani předmětem hodnocení.

Text písemné práce se **hodnotí ve třech oblastech** a to vytvoření textu podle zadaných kritérií, funkční použití jazykových prostředků a syntaktická a kompoziční výstavba textu. Kritéria hodnocení jsou:

- I. Vytvoření textu podle zadaných kritérií
 - I. A Text odpovídá zadanému tématu
 - I. B Text odpovídá zadané komunikační situaci a zadanému slohovému útvaru
- II. Funkční užití jazykových prostředků
 - II. A Vytvoření textu z hlediska pravopisu a tvarosloví
 - II. B Výběr jazykových prostředků s ohledem na styl, přesnost označení, význam a šíři slovní zásoby
- III. Výstavba větných celků, kompozice a soudržnost textu
 - III. A Výstavba větných celků a volba vhodných syntaktických prostředků
 - III. B Kompozice, členění textu, argumentace

Každé dílčí kritérium je hodnoceno body na škále 0-1-2-3-4-5 b., **maximální počet dosažitelných bodů** za písemnou práci je **30 b.** (6 kritérií x 5 bodů). Zkoušku konanou formou písemné práce vykoná žák úspěšně, pokud dosáhne minimálně 40% procentních bodů. **Hranice úspěšnosti** v bodech činí **12 bodů**.

Rozpis kritérií hodnocení vystihuje tabulka (na konci dokumentu).

Bodové hodnocení písemné práce z českého jazyka a literatury (tvoří 40 % hodnocení výsledné známky)

30 b. – 27 b.	výborný
26 b. – 22 b.	chvalitebný
21 b. – 17 b.	dobrý
16 b. – 12 b.	dostatečný
11 b. – 0 b.	nedostatečný

Během písemné zkoušky žák nesmí opustit učebnu (např. odejít na WC), vrátit se zpět a pokračovat v psaní, s výjimkou kdy předem doložil lékařskou zprávou vážné zdravotní důvody.

Pokud se písemná zkouška a praktická zkouška konají před ústními zkouškami, oznámí žákovi předseda zkušební maturitní komise jejich hodnocení **nejpozději v době konání ústních zkoušek**.

ÚSTNÍ ZKOUŠKA

Při ústní zkoušce si žák vybírá ze seznamu **20 literárních děl**, který odevzdal. Pro ústní zkoušku nelze losovat v jednom dni dvakrát stejný titul. Jednomu zadání odpovídá jeden pracovní list. V rámci jednoho zadání jsou ověřovány schopnost analýzy uměleckého a neuměleckého textu. Při přípravě na ústní zkoušku (na potítku) žák obdrží pracovní list se zadáním. Žák má možnost si během této přípravy vypracovat poznámky a poté je při ústní zkoušce používat.

Časový limit pro **přípravu** na zkoušku je **15 minut**, samotná **zkouška** trvá **15 minut**.

Žákovský seznam 20 literárních děl může obsahovat maximálně dvě díla od téhož autora. Minimálně dvěma literárními díly musí být v seznamu žáka zastoupena próza, poezie i drama. Seznam obsahuje z oblasti Světová a česká literatura do konce 19. století minimálně 6 literárních děl a z oblasti Světová a česká literatura 20. a 21. století minimálně 10 literárních děl. Poměr mezi světovou a českou literaturou je na volbě žáka.

Ústní zkouška se **hodnotí ve čtyřech oblastech** a to rozbor uměleckého textu, neuměleckého textu a jazyková kultura projevu. Kritéria hodnocení jsou:

I. Literárně historický kontext

literární období a společenská situace / autor a jeho díla / další autoři daného období

II. Analýza uměleckého textu

literární druh a žánr / téma, motiv / časoprostor / kompoziční výstavba/ vypravěč a postavy / typy promluv, veršová výstavba / jazykové prostředky / tropy a figury

III. Analýza neuměleckého textu

souvislost mezi výňatky / funkční styl a slohový postup / hlavní myšlenka textu / jazykové prostředky včetně rozboru určitého gramatického jevu / kompoziční výstavba textu

IV. Jazyková kultura projevu

soulad výpovědi žáka s jazykovými normami a zásadami jazykové kultury

Bodové hodnocení výše uvedených oblastí:

I. Literárně historický kontext 0-1-2-3-4-5-6-7-8 b.

II. Analýza uměleckého textu 0-1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12 b.

III. Analýza neuměleckého textu 0-1-2-3-4-5-6-7 b.

IV. Jazyková kultura projevu 0-1-2-3 b.

Maximální počet dosažitelných bodů za ústní zkoušku je **30 b**. Ústní zkoušku vykoná žák úspěšně, pokud dosáhne minimálně 40% procentních bodů. **Hranice úspěšnosti** v bodech činí **12 bodů**.

Bodové hodnocení ústní zkoušky z českého jazyka a literatury (tvoří 60 % hodnocení výsledné známky)

30 b. – 27 b. výborný

26 b. – 22 b. chvalitebný

21 b. – 17 b. dobrý

16 b. – 12 b. dostatečný

11 b. – 0 b. nedostatečný

Žáci s přiznaným uzpůsobením podmínek

Žáci s přiznaným uzpůsobením podmínek pro konání maturitní zkoušky mají podle závažnosti svého znevýhodnění právo na úpravu prostředí, navýšení časového limitu, obsahové a formální úpravy zadání zkoušek profilové části maturitní zkoušky, odlišnosti v hodnocení apod. a to na základě zprávy ŠPZ.

Žákovi podle § 20 odst. 4 věty třetí školského zákona se na jeho žádost prodlužuje doba konání písemné práce z českého jazyka a literatury o 40 %. Při konání písemné práce má žák možnost použít překladový slovník a Slovník spisovné češtiny.

I. Vytvoření textu podle zadaných kritérií

I. A Text odpovídá zadanému tématu

- 0 bodů = Text se nevztahuje k zadanému tématu.
- 1 bod = Text se od zadaného tématu podstatně odklání a/nebo je téma zpracováno povrchně.
- 2 body = Text se od zadaného tématu v některých pasážích odklání a/nebo jsou některé textové pasáže povrchní.
- 3 body = Text v zásadě odpovídá zadanému tématu a zároveň je téma zpracováno v zásadě funkčně.
- 4 body = Text odpovídá zadanému tématu a zároveň je téma zpracováno funkčně.
- 5 bodů = Text plně odpovídá zadanému tématu a zároveň je téma zpracováno plně funkčně.

I. B Text odpovídá zadané komunikační situaci a zadanému slohovému útvaru

- 0 bodů = Text prokazatelně nevykazuje charakteristiky zadaného útvaru a reaguje na jiné komunikační situace.
- 1 bod = Text vykazuje značné nedostatky vzhledem k zadané komunikační situaci a zadanému útvaru.
- 2 body = Text vykazuje nedostatky vzhledem k zadané komunikační situaci a zadanému útvaru.
- 3 body = Text v zásadě odpovídá zadané komunikační situaci a zadanému útvaru.
- 4 body = Text odpovídá zadané komunikační situaci a zadanému útvaru.
- 5 bodů = Text plně odpovídá zadané komunikační situaci a zadanému útvaru.

II. Funkční užití jazykových prostředků

II.A Vytvoření textu z hlediska pravopisu a tvarosloví

- 0 bodů = Pravopisné a tvaroslovné chyby se vyskytují ve vysoké míře (10 a více chyb) a mají zásadní vliv na čtenářský komfort.
- 1 bod = Pravopisné a tvaroslovné chyby se vyskytují ve větší míře (8-9 chyb) a mají vliv na čtenářský komfort.
- 2 body = Pravopisné a tvaroslovné chyby se vyskytují často (6-7 chyb), některé mají vliv na čtenářský komfort.
- 3 body = Pravopisné a tvaroslovné chyby se objevují místy (4-5 chyb), v zásadě nemají vliv na čtenářský komfort.
- 4 body = Pravopisné a tvaroslovné chyby se objevují jen ojediněle (2-3 chyby) a nemají vliv na čtenářský komfort.
- 5 bodů = Pravopisné a tvaroslovné chyby se téměř nevyskytují (0-1 chyba), nemají vliv na čtenářský komfort.

II.B Výběr jazykových prostředků s ohledem na styl, přesnost označení, význam a šíři slovní zásoby

- 0 bodů = Slovní zásoba je chudá až primitivní. V textu se vyskytují ve vysoké míře výrazy, které jsou nevhodně volené. Volba slov a slovních spojení zásadně narušuje porozumění textu.
- 1 bod = Slovní zásoba je chudá. V textu se ve větší míře vyskytují výrazy, které jsou nevhodně volené. Volba slov a slovních spojení narušuje porozumění textu.
- 2 body = Slovní zásoba je spíše chudá. V textu se častěji vyskytují výrazy, které jsou nevhodně volené. Volba slov a slovních spojení občas narušuje porozumění textu.
- 3 body = Slovní zásoba je postačující, ale nikoli potřebně pestrá. V textu se místy vyskytují výrazy, které jsou nevhodně volené. Volba slov a slovních spojení v zásadě nenarušuje porozumění textu.
- 4 body = Slovní zásoba je spíše bohatá, rozmanitá, téměř vždy funkční. V textu se ojediněle vyskytne výraz, který je nevhodně volený. Volba slov a slovních spojení nenarušuje porozumění textu.
- 5 bodů = Slovní zásoba je bohatá, rozmanitá, plně funkční. V textu se nevyskytují výrazy, které jsou nevhodně volené. Volba slov a slovních spojení nenarušuje porozumění textu.

III. Výstavba větných celků, kompozice a soudržnost textu

III. A Výstavba větných celků a volba vhodných syntaktických prostředků

- 0 bodů = Výstavba větných celků je jednoduchá až primitivní, nebo je ve velmi přetížená. Nemotivované odchylky od pravidelné větné stavby se v textu vyskytují ve vysoké míře. Nedostatky mají zásadní vliv na čtenářský komfort.

- 1 bod** = Výstavba větných celků je jednoduchá, nebo je přetížená. Nemotivované odchylky od pravidelné větné stavby se v textu vyskytují ve větší míře. Nedostatky mají vliv na čtenářský komfort.
- 2 body** = Výstavba větných celků je spíše jednoduchá, nebo mírně přetížená. Nemotivované odchylky od pravidelné větné stavby se v textu vyskytují občas. Nedostatky mívají vliv na čtenářský komfort.
- 3 body** = Výstavba větných celků je v zásadě promyšlená, syntaktické prostředky jsou v dané komunikační situaci celkem funkční. Místy se objevují nemotivované odchylky od pravidelné větné stavby. Nedostatky mají občas vliv na čtenářský komfort.
- 4 body** = Výstavba větných celků je promyšlená a syntaktické prostředky jsou vzhledem ke komunikační situaci téměř vždy funkční. Nemotivované odchylky od pravidelné větné stavby se vyskytují jen ojedinele. Nedostatky nemají vliv na čtenářský komfort.
- 5 bodů** = Výstavba větných celků je promyšlená a syntaktické prostředky jsou v komunikační situaci plně funkční. Nemotivované odchylky od pravidelné větné stavby se nevyskytují. Čtenářský komfort adresáta není narušován.

III. B Kompozice, členění textu, argumentace

- 0 bodů** = Text je nesoudržný a chaotický. Členění textu je nelogické. Text je argumentačně nezvládnutý. Adresát musí vynaložit velké úsilí, aby se v textu zorientoval, nebo se v textu neorientuje vůbec.
- 1 bod** = Kompozice textu je nepřehledná. V členění textu se ve větší míře vyskytují nedostatky. Argumentace je ve větší míře nesrozumitelná. Adresát musí vynaložit úsilí, aby se v textu zorientoval.
- 2 body** = Kompozice textu je spíše nahodilá. V členění textu se často vyskytují nedostatky. Argumentace je občas nesrozumitelná. Organizace textu má vliv na čtenářský komfort.
- 3 body** = Kompozice textu je v zásadě vyvážená. Text je až na malé nedostatky vhodně členěn a logicky uspořádán. Argumentace je v zásadě srozumitelná. Organizace textu v zásadě nemá vliv na čtenářský komfort.
- 4 body** = Kompozice textu je promyšlená a vyvážená. Text je vhodně členěn a logicky uspořádán. Argumentace je srozumitelná. Organizace textu nemá vliv na čtenářský komfort.
- 5 bodů** = Kompozice textu je precizní. Text je vhodně členěn a logicky uspořádán. Argumentace je velmi vyspělá. Organizace textu nemá vliv na čtenářský komfort.

V Praze dne 1.9.2022

Karel Dvořák, v.r.
ředitel školy